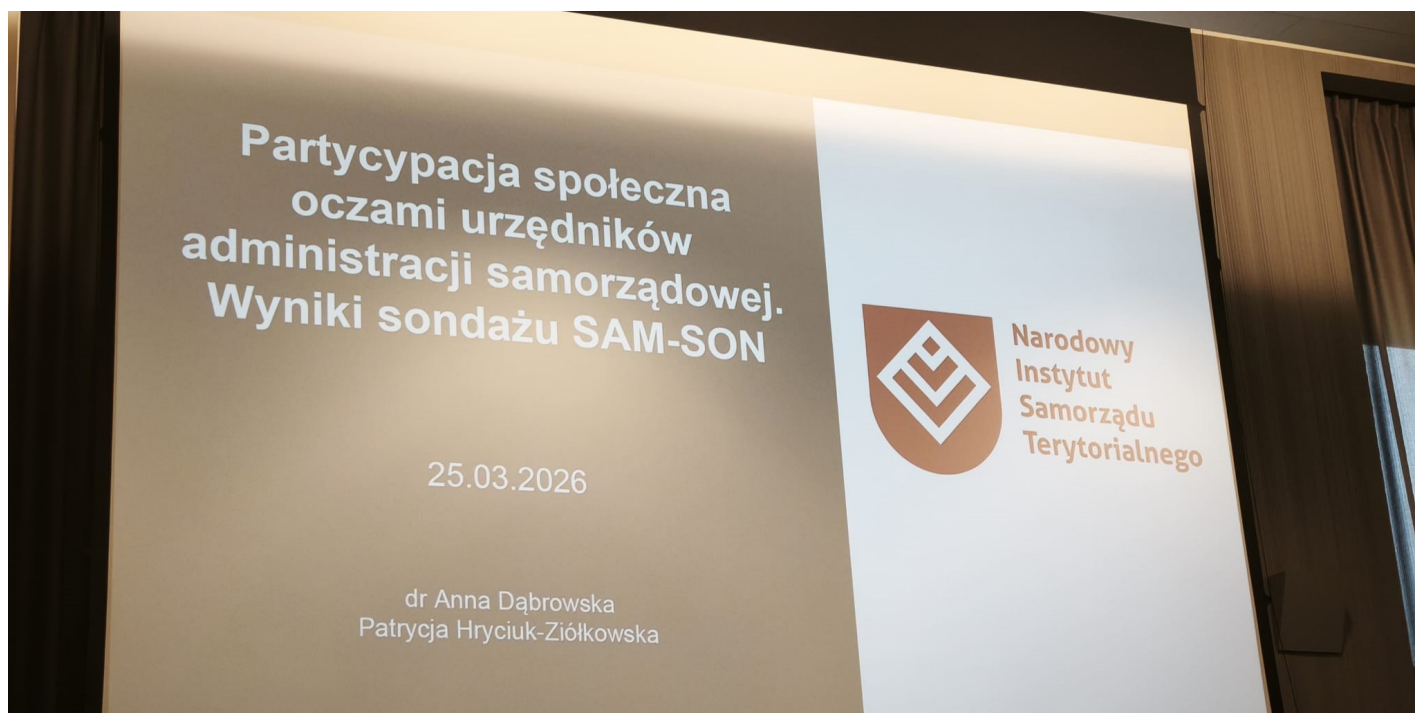

Wyniki badań NIST prezentowane na posiedzeniach KWRiST

Prezentowanie wyników badań i analiz NIST na posiedzeniach KWRiST na stałe wpisało się w ich przebieg. Od zagadnień związanych ze zmianami granic samorządów, przez reformę dochodów, aż po badania dotyczące pracy urzędników – od września ubiegłego roku Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego regularnie dzieli się swoimi analizami dotyczącymi funkcjonowania samorządów. Celem tych działań jest dostarczanie wiedzy, która może wspierać tworzenie polityk publicznych odnoszących się do samorządów.

Jesienią ubiegłego roku Instytut skupił się na podstawach organizacji samorządu i we wrześniu przedstawił przegląd europejskich regulacji dotyczących zmian granic gmin. W styczniu 2026 roku zespół roboczy zajmujący się tym zagadnieniem przedstawił kolejne wnioski i rozwinięcie tych analiz. Równolegle eksperci NIST przyglądali się funkcjonowaniu urzędów „od środka” – badali nastroje pracowników administracji samorządowej (SAM-SON) oraz analizowali skutki najważniejszych zmian ustawowych.

W grudniu Instytut przedstawił raport dotyczący ustawy o dochodach JST „Sukces w ogóle, diabeł tkwi w szczególe”, a w lutym, podczas obrad KWRiST, omówił opracowanie „Od dróg do wspólnot: Ewolucja, praktyka i kierunki zmian funduszu sołeckiego w Polsce”, które pokazuje, jak zmienia się funkcjonowanie funduszu – zarówno pod względem liczby gmin, które z niego korzystają, jak i struktury wydatków.

Dotychczasowa obecność Instytutu na posiedzeniach Komisji Wspólnej obejmowała następujące tematy i opracowania:

- **24 września 2025 r.** – Regulacje dotyczące zmian granic gmin w krajach europejskich.
- **29 października 2025 r.** – Przegląd najnowszych badań i opracowań Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego.
- **26 listopada 2025 r.** – Informacja o przeprowadzonym badaniu sondażowym pracowników administracji samorządowej.
- **17 grudnia 2025 r.** – Sukces w ogóle, diabeł tkwi w szczególe, czyli o ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z października 2024 r.
- **28 stycznia 2026 r.** – Wyniki prac zespołu roboczego ds. regulacji zmian granic gmin.
- **25 lutego 2026 r.** – Od dróg do wspólnot: Ewolucja, praktyka i kierunki zmian funduszu sołeckiego w Polsce (2010–2024).
- **25 marca 2026 r.** – Partycypacja społeczna oczami urzędników administracji samorządowej. Wyniki sondażu SAM-SON.

Podczas ostatniego posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST), które odbyło się 25 marca 2026 r., zaprezentowano wyniki badania pracowników administracji samorządowej SAM-SON. Analiza dotyczyła postaw urzędników wobec partycypacji mieszkańców.

Przedstawicielki NIST, Patrycja Hryciuk-Ziółkowska oraz dr Anna Dąbrowska, przedstawiły uczestnikom obrad wyniki najnowszej analizy postaw pracowników administracji samorządowej. Zebrane dane rzucają nowe światło na relacje między urzędami a

obywatelami: z jednej strony urzędnicy w zdecydowanej większości popierają angażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne i widzą w tym ważny element funkcjonowania samorządu, z drugiej zaś wskazują, że bierność obywateli i brak zainteresowania sprawami publicznymi to realne wyzwanie w codziennym zarządzaniu gminą.

Oczekiwania a urzędnicza rzeczywistość

Podczas prezentacji danych z badania SAM-SON ekspertki Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego zaznaczyły, że urzędnicy zajmujący się na co dzień współpracą z organizacjami pozarządowymi (NGO) najmocniej wspierają ideę angażowania mieszkańców. Co ciekawe, to właśnie ta grupa, opierając się na swoim bezpośrednim doświadczeniu, najbardziej krytycznie ocenia ich faktyczną aktywność.

Skala gminy ma znaczenie

Badaczki podkreśliły, że odbiór zaangażowania społecznego zależy w dużej mierze od wielkości jednostki samorządu terytorialnego. W najmniejszych gminach znacznie częściej dominują tzw. „alarmujący krytycy” – urzędnicy, którzy negatywnie oceniają aktywność mieszkańców i widzą w tym realny problem w zarządzaniu. Z kolei w większych ośrodkach najliczniejszą grupę stanowią „usatysfakcjonowani obserwatorzy”, czyli pracownicy oceniający tę aktywność pozytywnie i rzadziej traktujący bierność obywateli jako barierę.

Pelny obraz badanych postaw oraz szczegółowe dane zaprezentujemy w raporcie, który ukaże się już wkrótce.

Zachęcamy do lektury pozostałych publikacji NIST:

[Badania NIST](#)

[Analizy i opinie](#)